

DOI 10.33930/ed.2019.5007.13(5)-8

УДК 373.2.016:81'271

ДО ПИТАННЯ ПРО ІНТЕГРАЦІЮ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ*TO THE ISSUE ABOUT THE INTEGRATION OF FOREIGN LANGUAGE IN THE DAY-TO-DAY LIFE OF PRESCHOOL AGE CHILD***I. О. Мордоус
М. А. Карпачова**

Актуальність дослідження. Соціокультурні виміри сьогодення обумовлені багатьма факторами, проте беззаперечним є факт домінуючої позиції мови. І не лише тому, що вона виступає інформаційним провідником, а, більшою мірою, тому, що постає скріплюючим компонентом відносин у полімовному соціумі. Об'єктивність цих обставин моделює змістове наповнення освіти і, в першу чергу, дошкільної її ланки. Наукова доведеність позитивного впливу опанування основами іншомовного спілкування в дошкільний період дитинства спричиняє посилену увагу до розвію ідей урізноманітнення та оптимізації окресленого процесу.

Постановка проблеми. Застосування інтегрованого підходу в процесі організації різних видів дитячої діяльності довело його ефективність в глобальному сенсі розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку. Низка вчених досліджувала це питання в рамках навчання їх іноземної мови. Проте, варто відзначити, що дана проблематика висвітлена, більшою мірою, в контексті інтеграції іноземної мови в різні освітні лінії, що удосконалює процес, але не оптимізує його. Адаже

Urgency of the research. Today social and cultural fields are dependent on many factors but the fact of the dominant position of language is indisputable. And not only because it is a guide for information, but mostly because it takes the position of a binding component in the relation of polylingual society. The objectivity of these conditions simulates informatory filling of education and in the first place of preschool education. The scientific validity of the positive influence of learning basis of foreign language in the preschool period becoming a cause of intensified attention to the development of variety and optimization of the mentioned process.

Target setting. Usage of integrating approach during the organization of different kinds of children's activity has proved its effectiveness in a global meaning of development, education, and guidance of preschool age children. Some scientists studied this question by teaching their foreign language. But it is worth to mention that these issues are presented more in a context of integration of foreign language in different educative lanes, what develops the process but do not optimize it. Because the activity of children is multifaceted

життєдіяльність дітей багатомірна і включає як регламентовані заняття, та і повсякденні справи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання застосування інтегрованого підходу в роботі з навчання дітей іноземної мови в дошкільному віці знайшли своє відображення у працях таких науковців як-то: Н. Волощенко, І. Косарева, І. Мордус, О. Пиличева, О. Протасова, Н. Родіна, І. Федосєєва, О. Шликова, О. Янковенко та ін.

Постановка завдання. Використання позазанятійного часу для роботи з навчання дітей іноземної мови доволі складний і цікавий процес, який, за умови методично грамотної організації, дозволить значно розширити функціональні можливості формування іншомовних компетенцій.

Виклад основного матеріалу. Неможливо переоцінити важливість дотримання розпорядку дня для розвитку та навчання дитини дошкільного віку, оскільки від цього залежить гарне самопочуття і, відповідно, результати життєдіяльності. Тому інтеграція іноземної мови, певною мірою, носить симбіотичний характер: включення її розмаїтить будь-який процес чи вид діяльності і посилює мотивацію сприйняття, а з іншого боку відбувається розширення можливостей для активації іншомовних знань та їх збагачення.

Висновки. Варто відзначити, що потенціал компонентів розпорядку дня дитини у закладі дошкільної освіти в контексті інтеграції іноземної мови надзвичайно високий. Їх емоційний

and includes both scheduled studies and day-to-day acting.

Actual scientific researches and issues analysis. The question about the implementation of integrating approach in teaching a foreign language to preschool age children was mentioned in works of such scientists as: N. Voloshchenko, I. Kosarieva, I. Mordous, O. Pylycheva, O. Protasova, N. Rodina, I. Fedosieieva, O. Shlykova, O. Yankovenko, and others.

The research objective. Usage of out-of-school time to work with children on foreign language is a quite complicated and interesting process which under the condition of the methodical and competent organization will let to improve considerably functional facilities of formation of foreign language competence.

The statement of basic materials. It is impossible to overestimate the importance of keeping to order of the day for development and teaching preschool age child because a good state of health and results of vital activity are depended on this thing. That`s why in some measure the integration of foreign language has symbiotic character: its` inclusion varies any process or any activity and increases the motivation of perception, and from another side, the expansion of possibilities for activation of foreign knowledge and its` enrichment is happening.

Conclusion. It is worth to mention that the potential of components of child`s order of the day in the preschool establishment is extremely high in a contest of integration of foreign language.

фон, у порівнянні зі спеціально організованими заняттями, набагато яскравіший. Невимушеність атмосфери покращує психологічний клімат сприйняття інформації. Урізноманітнення повсякденного життя за рахунок включення іншомовних ігор і незвичних завдань, небуденних ситуацій підвищує коефіцієнт закарбування інформації.

Ключові слова: діти дошкільного віку, навчання іноземної мови, інтеграція іноземної мови, позазанятійний час, прогулянка

Their emotional ground is more vivid as compared with purposely organized classes. The naturalness of the atmosphere makes the psychological climate of informational perceiving better. Variety of day-to-day life by including games in a foreign language and unusual tasks, unusual situations increase the coefficient of memorization.

Keywords: preschool age children, education of foreign language, integration of foreign language, out-of-school time, walk

Актуальність теми дослідження. Мова виступає не лише інформаційним провідником, а, більшою мірою, постає скріплюючим компонентом відносин у полімовному соціумі. Об'єктивність цих обставин моделює змістове наповнення освіти і, в першу чергу, дошкільної її ланки як такої, що забезпечує розвиток індивідуума в найбільш сензитивний період. Умови сьогодення глобалізують значення іноземної мови. Наукова доведеність позитивного впливу опанування основами іншомовного спілкування в дошкільний період дитинства спричиняє посилену увагу до розвію ідей урізноманітнення та оптимізації окресленого процесу. Серед великої кількості технологій, запроваджуваних в освітньому процесі закладу дошкільної освіти загалом і в ході навчання дітей іноземної мови зокрема, вирізняється інтегрований підхід.

Постановка проблеми. Застосування інтегрованого підходу в процесі організації різних видів дитячої діяльності довело його ефективність. Низка вчених досліджувала це питання в рамках навчання їх іноземної мови. Проте, варто відзначити, що дана проблематика висвітлена, більшою мірою, в контексті інтеграції іноземної мови в різні освітні лінії, що удосконалює процес, але не оптимізує його. Адже життєдіяльність дітей багатомірна і включає як регламентовані заняття, та і повсякденні справи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Можливості організації процесу навчання дітей іноземної мови в дошкільний період дитинства висвітлюються в наукових працях багатьох

педагогів і психологів: Г. Беленька, Н. Гальскової, Н. Горлової, А. Гергель, І. Зимньою, І. Кулікової, О. Лободи, О. Негневицької, В. Плахотника, Т. Полонської, Є. Протасової, О. Рейпольської, Н. Родіної, С. Соколовської, О. Солововой, О. Чернякової, А. Шахнарочича, Т. Шкваріної та іншими. Питання застосування інтегрованого підходу в роботі з навчання дітей іноземної мови в дошкільному віці знайшли своє відображення у працях таких науковців як-то: Н. Волощенко, І. Вронська, І. Косарева, І. Мордоус, О. Нельзіна, О. Пиличева, І. Федосєєва, О. Шликова, О. Янковенко та ін. Зокрема, вони розкривали перспективи включення іноземної мови у процес формування у дітей елементарних математичних уявлень (Н. Волощенко, І. Федосєєва), в хід ознайомлення їх з природою (І. Мордоус), у фізичне виховання (О. Янковенко), в образотворчу діяльність (О. Пиличева, О. Шликова), у немовленнєві види діяльності (І. Вронська, І. Косарева, О. Нельзіна). Таким чином, нам не вдалося виявити цілеспрямованих досліджень щодо впровадження інтегрованого підходу у повсякденну життєдіяльність дітей дошкільного віку, хоча варто відзначити, що частково ми знаходимо інформацію у вищеперерахованих авторів.

Постановка завдання. Використання позазанятійного часу для роботи з навчання дітей іноземної мови доволі складний і цікавий процес, який, за умови методично грамотної організації, дозволить значно розширити функціональні можливості формування іншомовних компетенцій. Такий результат досягається за рахунок синтезу змістового наповнення комунікації дітей під час різних компонентів життєдіяльності: розширюється часовий проміжок іншомовної комунікативної взаємодії; підвищується варіативність застосування засвоєних знань, що, в свою чергу, дозволяє закарбувати їх у довготривалу пам'ять; позитивно змінюється мотиваційний фон на тлі урізноманітнення звичних ситуацій; відбувається вплив на розвиток психічних процесів (наприклад, інше мовленнєве вираження щодо того чи іншого предмета/явища спонукає розвиток функціоналу мислення) та т.п.

Виклад основного матеріалу. В першу чергу, варто відзначити зміну вектору цілепокладання самого процесу ознайомлення дітей з основами іншомовного спілкування в дошкільні роки. Сучасні погляди закріплені у державним документах нашої держави. Зокрема, у програмі розвитку дитини дошкільного віку "Я у світі" визначена окрема варіативна складова,

освітня лінія "Іноземна мова" (англійська). Крім того, у змісті визначено основні завдання навчання дошкільників англійської мови, а саме:

- підтримувати інтерес до англійської мови, оволодіння нею вдома і закладі дошкільної освіти;
- розвивати здатність ініціювати мовлення англійською;
- заохочувати прагнення до спонтанної словотворчості, гри зі звуками, словами, римами, експериментування ними;
- розвивати фонематичний слух;
- розвивати елементарне усвідомлення мовної дійсності - звуків, слів, речень англійською мовою;
- удосконалювати уявлення про змістовий аспект мовлення;
- навчати диференційовано користуватися вербальними засобами діалогічного спілкування англійською;
- удосконалювати вміння вступати в контакт, звертати увагу на когось / щось, шанобливо вітатися з однолітками і дорослими, вибачатися, розповідати про свою родину, іграшки, домашніх тварин, захоплення;
- продовжувати навчати розмовляти англійською мовою за зразком відповідно до теми спілкування;
- вивчати вірші, пісні, лічилки;
- формувати правильну вимову звуків англійської мови, вправляти в інтонаційній виразності, збагачувати активний словник;
- навчати самостійно давати команди й коментувати власні дії англійською;
- розвивати вміння будувати різні типи речень і вживати їх у мовленні [5, с. 351-352].

Більш узагальнений погляд на завдання сучасного педагога в процесі опанування дошкільниками іноземною мовою висловлює Г.Беленька: формування й розвиток іншомовних фонетичних навичок; розвиток навичок аудіювання - розуміння мови на слух; розвиток навичок говоріння (формування у дитини уявлення про іноземну мову як засіб спілкування); формування й поповнення іншомовного лексичного запасу [1, с.13].

Інший вітчизняний науковець Т.Шкваріна вбачала мету навчання дошкільників другої мови виключно у досягненні максимальної комунікації: "у формуванні в них елементарної

англомовної комунікативно-мовленнєвої компетентності, що передбачає оволодіння певними вміннями в аудіюванні та говорінні, достатніми для ініціювання мовленнєвого контакту із співрозмовником. Усе це дає змогу долучитися до розмови, одержати й передати елементарну інформацію, пов'язану зі змістом дитячого спілкування” [4, с. 15].

Вищезазначене дозволяє усвідомити чітке спрямування педагогічної думки на той факт, що і в дошкільному віці не рано зосереджувати увагу на формуванні навичок іншомовного спілкування, не зважаючи на невеликий комунікативний досвід дітей. В даному контексті актуальними постають принципи організації навчання іноземних мов (за Ю. Пассовим):

- мовленнєва спрямованість навчального процесу, яка полягає у тому, що шляхом до мовленнєвої практичної мети є саме практичне користування іноземною мовою;
- індивідуалізація при керівній ролі її особистісного аспекту як головного засобу створення мотивації й активності учнів з урахуванням їхнього життєвого досвіду, контексту діяльності, сфери інтересів, емоційної сфери та статусу конкретної особистості в колективі;
- функціональність, яка забезпечує відбір іншомовного матеріалу, адекватного процесу комунікації;
- ситуативність, що розглядається як засіб мовленнєвої стимуляції та умова розвитку мовленнєвих навичок;
- новизна, яка виявляється у постійній зміні предмета розмови, обставин, завдань та ін. [8].

Фактично, ми бачимо, що запропоновані принципи є відлунням основ застосування інтегрованого підходу у роботі з навчання дітей дошкільного віку іноземної мови. “Для того, щоб дитина дошкільного віку засвоїла певні знання і мовленнєві уміння з іноземної мови необхідно забезпечити їй мовне середовище. Для того, щоб зробити процес входження дитини у штучне іншомовне середовище легким і цікавим, необхідно в цікавій і доступній формі розгорнути його на тлі звичних видів дитячої діяльності” [2, с.17]. Таким чином, інтеграція іноземної мови у роботу з дітьми на основі певної спільності змісту дозволяє з іншого боку сприймати знайому інформацію, під іншим кутом дивитися на об’єкт, що синхронно збагачує знання про об’єкт.

В будь-якому разі інтеграція має бути плановою, контрольованою, керованою. І забезпечити такі умови найпростіше на спеціально організованих заняттях.

Завдання практично всіх інтегрованих занять дуже схожі поміж собою і включають в себе: систематизація, поглиблення, узагальнення особистого досвіду дитини, забезпечення освоєння нових способів дій, для усвідомлення зв'язків і залежностей, що у повсякденних справах від дитини сховані, створення умов для використання наявних знань, умінь і навичок у різноманітних ситуаціях (життєвих, ігрових, спеціально створених). Отже, ми бачимо, що інтегративний підхід до проведення прогулянок дає можливість розвивати в єдності пізнавальну, емоційну і практичну сфери особистості дитини [7]. Організація освітнього процесу в інтегративному підході розглядається, як єдність змістовних і процесуальних сторін, (змістовних знань, умінь і навичок, процесуальних способів і форм організації, засобів, прийомів і методів).

З урахуванням інтегрованого і діяльнісного підходів, які активно впроваджуються у навчально-виховний процес сучасного закладу дошкільної освіти, заняття з іноземної мови мають органічно інтегрувати у своїй структурі види діяльності, значущі для розвитку дошкільняти. Так, на тлі мовленнєвого спілкування та ігрової форми навчання педагог використовує елементи:

- рухової діяльності (фізкультпаузи з кількох простих вправ у супроводі окремих вказівок, команд чи римованих текстів; рухливі ігри; рухові вправи; імітації рухів тварин чи предметів; змагання в рухах тощо);
- образотворчості (малювання, ліплення за завданням педагога, за власним задумом, із подальшим відгадуванням зображеного та описом його);
- трудової діяльності (доручення із самообслуговування, господарсько-побутової праці, праці у природі, чергування на заняттях; ручна праця: робота з папером, ножицями, клеєм, тканиною, природним матеріалом та ін.);
- театралізованої (драматизації, театралізації із серією попередніх репетицій);
- музичної діяльності (спів, танцювальні рухи до пісеньок, рухливих ігор та ін., інструкції щодо їх виконання) [6].

Іншими словами, педагог має забезпечити нескінченний ланцюжок подій/ситуацій, що моделюють реальні ситуації і таким чином спонукають дитину до висловлювання. Або скористатися реальними подіями/ситуаціями, що оточують дитину і своєю живою енергією стимулюють до комунікації. Таким чином, ми вбачаємо доцільність у винесенні процесу опанування дітьми іншомовним спілкуванням за межі спеціально організованих занять, в тому числі у повсякденне життя.

Беручи до уваги той факт, що неможливо переоцінити важливість дотримання розпорядку дня для розвитку та навчання дитини дошкільного віку, оскільки від цього залежить гарне самопочуття і, відповідно, результати життєдіяльності. І його вага підвищується, зважаючи на численні можливості, що надаються повсякденним оточенням для реалізації інтегрованого підходу в контексті навчання дітей іноземної мови. Вивчаючи це питання К. Протасова і Н. Родіна прийшли до висновку, що у змісті навчання другої мови дошкільників повинний бути представлений комунікативний словник, перевірений носіями англійської мови, що включає опис:

- спілкування в режимні моменти. До їхнього числа відносяться: вітання, прощання, накривання на стіл, їжа, удягання, роздягання, гігієнічні навички, прогулянки, прибирання приміщень, упорядкування іграшок, готування їжі. Усі вони обслуговуються, в основному, обмеженим набором повторюваних висловлень;

- спілкування в ході занять. Сюди входить те, як вихователь керує поведінкою дитини, контролює розуміння, як пояснює матеріал, як робить зауваження, заохочує, застерігає, заспокоює, підбадьорює вихованців. Тут, як і в конкретній лексичній, виявляється специфіка кожного виду діяльності;

- спілкування в грі. Гра може відбутися в тому випадку, якщо її учасники мають деяке представлення про той фрагмент реальності, що розігрується. Вони повинні вміти запросити іншого в гру, домовитися про розподіл ролей, про хід розвитку сюжету, обговорити, що можна і чого не можна робити. Учасники гри повинні вміти висловлювати свої заперечення іншому, сваритися і миритися. В іграх із правилами потрібно вміти формулювати правила, розуміти інструкцію, повідомляти початок і кінець гри, говорити, чия черга, що трапилося, хто виграв [3, с. 103].

Особливими можливостями інтеграції англійської мови в різні компоненти розпорядку дня володіє прогулянка. Обумовлено це широким колом різних видів діяльності, які здійснюють дошкільники в процесі проведення таких прогулянок. Загалом слід відзначити, що прогулянка є надзвичайно важливим компонентом в діяльності групи. Обумовлено це значним впливом даного компоненту на дошкільників.

В ході прогулянки можлива інтеграція різних освітніх галузей, таких як «Фізична культура», «Здоров'я», «Безпека», «Соціалізація», «Пізнання», «Комунікація» і «Праця». Завдання освітніх галузей «Фізична культура» і «Здоров'я» вирішуються на прогулянці в ході рухливих ігор з дітьми і розвитку основних рухів і складають один напрямок — фізичний розвиток. Завдання освітніх галузей «Безпека», «Соціалізація», «Праця» вирішуються на прогулянці в ході трудових доручень, ознайомлення з працею дорослих, спостережень, самостійної ігрової діяльності, дидактичних ігор з дітьми і складають один напрям — соціально-особистісний розвиток. Завдання освітніх галузей «Пізнання» і «Комунікація» вирішуються на прогулянці через рухливі ігри з дітьми, трудові доручення, ознайомлення з працею дорослих, спостережень, експериментів з предметами навколишнього світу, цільових прогулянок, самостійної ігрової діяльності, дидактичних ігор з дітьми і складають один напрямок — пізнавально-мовленнєвий розвиток. Змістовні зв'язки між різними розділами програми дозволяють вихователю інтегрувати освітній зміст при вирішенні виховно-освітніх завдань. Наприклад, розширюючи уявлення дітей про природу, педагог виховує у дітей гуманне ставлення до живого, спонукає до естетичних переживань, пов'язаних з природою, вирішує завдання розвитку мовлення, оволодіння відповідними практичними і пізнавальними вміннями, вчить відображати враження про природу в різноманітній ігровій діяльності [7].

Наприклад, спілкування іноземною мовою поза заняттями може бути побудоване саме в ході організованих дорослим таких спостережень за різними погодними явищами; сезонними змінами в природі; розмаїтістю видів рослин (уміння розрізнити їх за формою листа, по квітам, плодам); ростом і розвитком рослин; за тим, як рослина харчується; розмаїтістю видів диких і домашніх тварин; за будівництвом житла, харчуванням, пересуванням і виведенням

потомства в диких і домашніх тварин. Причому використовуються як безпосередні спостереження, так і разом з дітьми розглядання книг, альбомів, довідкових видань. Спілкування по цих темах іноземною мовою поза заняттями переслідує, насамперед, наступні цілі: сприяти переносу засвоєних дітьми в ході занять слів і граматичних конструкцій в інші ситуації взаємодії, підтримувати узагальнення вживання лексико-граматичних одиниць.

Слід відзначити, що інтеграція англійської мови в прогулянку може бути здійснена й іншими шляхами, наприклад включенням елементів мовного спілкування в процесі трудової діяльності дітей, індивідуальної роботи з дітьми та ін. Тут все залежить від спроможності та можливостей педагога організувати таку роботу.

Висновки. Варто відзначити, що потенціал компонентів розпорядку дня дитини у закладі дошкільної освіти в контексті інтеграції іноземної мови надзвичайно високий. Їх емоційний фон, у порівнянні зі спеціально організованими заняттями, набагато яскравіший. Невимушеність атмосфери покращує психологічний клімат сприйняття інформації. Урізноманітнення повсякденного життя за рахунок включення іншомовних ігор і незвичних завдань, небуденних ситуацій підвищує коефіцієнт закарбування інформації. Адже інтеграція іноземної мови, певною мірою, носить симбіотичний характер: включення її розмаїтить будь-який процес чи вид діяльності і посилює мотивацію сприйняття, а з іншого боку відбувається розширення можливостей для активації іншомовних знань та їх збагачення.

Список використаних джерел:

1. Беленька, ГВ., 2013. 'Взаємодія педагога і дітей при вивченні іноземної мови', *Імідж сучасного педагога, №4, С.12-14*
2. Беленька, ГВ., Мордоус, Ю., 2003. 'Інтегроване навчання : навчально-методичний посібник для аспірантів та магістрів спеціальності «Дошкільне виховання»', *Навчально-методичний посібник, Київ : Видавництво «Логос», 116 с.*
3. Протасова, ЕЮ., Родина, НМ., 2012. 'Методика обучения дошкольников иностранному языку: учебное пособие', *Академия, Москва, 462 с.*
4. Шкваріна, ТМ., 2010. 'Сім законів ефективного навчання іноземної мови', *Дошкільне виховання, №4, С. 14-15.*
5. Аксьонова, ОП., Аніщук, АМ., 2014. 'Я у світі : програма розвитку дитини дошкільного віку (нова редакція)', *Ч. II. Від трьох до шести (семи) років : ТОВ "МЦЕФ-Україна", 452 с.*
6. 'Іноземна мова в дитячому садку'. Доступно : <<http://zhuravlyk.uz.ua/organizaciya-zhittyediyalnosti-ditej-v->

- dnz/gurtkova-robota/anglijska-mova/inozemna-mova-v-2/?print=print> [Дата звернення 11 Квітня 2019].
7. 'Методичні рекомендації щодо проведення прогулянки в ДНЗ'. Доступно : <<https://abetkaland.in.ua/rekomendatsiyi-shhodo-provedennya-progulyanky-v-dnz/>> [Дата звернення 17 Квітня 2019].
 8. Топольський, ВО., 2015. 'До питання про деякі сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування'. Доступно : <http://stud.wiki/languages/3cob65625a3bd79a5c53a88421216d37_o.html> [Дата звернення 5 Квітня 2019].

References:

1. Bieliienka, HV., 2013. 'Vzaiemodiia pedahoha i ditei pry vyvchenni inozemnoi movy (Interaction of the teacher and children during the study of a foreign language), Imidzh suchasnoho pedahoha, №4, S.12-14
2. Byelyen'ka, HV., Mordous, IO., 2003. 'Intehrovane navchannya : navchal'no-metodychnyy posibnyk dlya aspirantiv ta mahistriv spetsial'nosti «Doshkil'ne vykhovannya» (Integrated learning: a manual for postgraduate students and masters of the specialty «Preschool education»)', *Navchal'no-metodychnyy posibnyk*, Kyiv : Vydavnytstvo «Lohos», 116 s.
3. Protasova, YEYU., Rodina, NM., 2012. 'Metodika obucheniya doshkol'nikov inostrannomu yazyku : uchebnoye posobiye (Methods of Teaching Preschool Children to a Foreign Language : A Manual)', *Akademiya*, Moskva, 462 s.
4. Shkvarina, TM., 2010. 'Sim zakoniv efektyvnoho navchannya inozemnoyi movy (Seven Laws of Effective Teaching of a Foreign Language)', *Doshkil'ne vykhovannya, №4*, S. 14-15.
5. Aks'onova, OP., Anishchuk, AM., 2014. 'YA u sviti : prohrama rozvytku dytyny doshkil'noho viku (nova redaktsiya) (I'm in the World : A Program for the Development of a Child of Preschool Age (New Edition))', *Ch. II. Vid tr'okh do shesty (semy) rokiv : TOV "MTSEF-Ukrayina"*, 452 s.
6. 'Inozemna mova v dytyachomu sadku (Foreign Language in Kindergarten)'. Dostupno : <<http://zhuravlyk.uz.ua/organizaciya-zhittyediyalnosti-ditej-v-dnz/gurtkova-robota/anglijska-mova/inozemna-mova-v-2/?print=print>> [Data zvernennya 11 Kvitnya 2019].
7. 'Metodychni rekomendatsiyi shhodo provedennya prohulyanky v DNZ (Methodical Recommendations for a Walk in the PEI)'. Dostupno : <<https://abetkaland.in.ua/rekomendatsiyi-shhodo-provedennya-progulyanky-v-dnz/>> [Data zvernennya 17 Kvitnya 2019].
8. Topol's'kyu, VO., 2015. 'Do pytannya pro deyaki suchasni metody navchannya ditey doshkil'noho viku inshomovnoho spilkuvannya (On the Issue of Some Modern Methods of Teaching Children of Preschool Age in Foreign Language Communication)'. Dostupno : <http://stud.wiki/languages/3cob65625a3bd79a5c53a88421216d37_o.html> [Data zvernennya 5 Kvitnya 2019].